

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Westinen, Elina

Title: Suomiräpin ja suomalaisuuden moninaisuudesta

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Westermarck-seura, 2023

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Westinen, E. (2023, 15.6.2023). Suomiräpin ja suomalaisuuden moninaisuudesta. Ilmiö.
<https://ilmiomedia.fi/artikkelit/suomirapin-moninaisuudesta/>

Avainsanat: hiphop rapmusiikki rasismi representaatio saamelaisuus suomirap vähemmistöt

Suomirapin ja suomalaisuuden moninaisuudesta

Elina Westinen – 15.6.2023

Rapmusiikki eri alalajeineen nauttii Suomessa tällä hetkellä suurta suosiota erityisesti nuorten keskuudessa. Entistä monimuotoisemmaksi muuttuva suomirap voi toimia avaimena erilaisiin kokemuksiin ja identiteetteihin sekä rakentaa ja välittää entistä rasisminvastaisempaa tulevaisuutta.

Suomirapin 40-vuotista historiaa ovat pitkään hallinneet niin levymyynnin, medianäkyvyyden, musiikkiteollisuuden kuin kirjallisuudenkin saralla valkoihoiset miehet.

Tämä historia voidaan jakaa neljään vaiheeseen tai ”aaltoon”, joista ensimmäinen sai alkunsa vuonna 1983. Silloin ilmestyivät sekä **Billy the Kidin** ja **Kojon** raskaiden funk-kitaroiden säestämä ”Whatugonnado” että **General Njassan** elektropainotteinen kappale ”I’m young, beautiful and natural”.

Toista aaltoa (1999–2007) luonnehtii rapyhtye Fintelligensin läpimurto valtavirrassa. Kolmannen aallon (2008–2018) aikana suomirap vakiinnutti paikkansa suomalaisen populaarimusiikin kentällä, jolloin merkittävää menestystä saavutti lahtelaisräppäri **Cheek**.

Meneillään oleva neljäs aalto (2018–) on nostanut esiin aiempaa isommin räppäävät naiset ja mustat ja ruskeat räppärit Suomessa. Tällä hetkellä Spotify-listoilla, YouTube- ja TikTok-videoilla ja muualla sosiaalisessa mediassa esiintyvät aiempaa huomattavasti enemmän myös mustat ja ruskeat suomalaiset artistit, joiden (vanhempien) juuret ovat (myös) Suomen ulkopuolella, kuten **Sexmane**, **Turisti** ja **Yeboyah**.

Tärkeää tilanraivausta hiphopin parissa erityisesti feministisestä näkökulmasta ovat tehneet muun muassa tutkija, DJ **Inka Rantakallio** ja toimittaja **Heini Strand**, joiden toimittama teos *Kuka kuuluu? Kirjoituksia hiphopista ja feminismistä* (2021) avaa erityisesti ei-miesnäkökulmaa kulttuuriin ja sen piirissä rakentuviin identiteetteihin.

Muuttuvasta suomalaisuudesta

Viime vuosina Suomessa on laajemmallakin yhteiskunnallisella tasolla herätty rotu- ja etnisyyskysymyksiin ja siihen, miten monimuotoista suomalaisuus oikeastaan onkaan. Tärkeän sysäyksen ei-valkoiselle näkökulmalle antoi kirjailija, toimittaja **Koko Hubaran** vuonna 2017 perustama *Ruskeat Tytöt* -media, joka keskittyy nimenomaan ”toiseksi” rodullistettujen kokemuksiin suomalaisessa yhteiskunnassa.

Vastaavia kokemuksia käsittelevät teokset *Third Culture Kids* ja *Mixed Finns* ovat tuoneet lisää näkökulmia suomalaisuuteen valkoisen valtaväestön ulkopuolelta. Samaan keskusteluun osallistuu myös tuore tietokirjani *Aina ollu tääl. Suomiräp 4.0*, jossa 33 haastattelemaani rapartistia käy läpi niin suomirapin historiaa ja nykytilaa kuin (anti)rasismia, suomalaisuutta ja identiteettejäkin.

Työskennellessäni kirjan parissa olen pyrkinyt tiedostamaan oman kirjoittaja-asemani sekä sen, että lopputulos olisi ollut varmasti erilainen, jos sen olisi tehnyt akateemisen kentän ulkopuolella toimiva ei-valkoihoinen kirjailija.

Mistä sä tuut, räppiskene

Mustan musiikin ja kulttuurin perinne, kuten funk, rhythm 'n' blues sekä mustat saarnaajat ja heidän puheensa, elää vahvasti rapmusiikissa ja siihen liittyvässä, New Yorkin Bronxissa 1970-luvulla syntyneessä hiphop-kulttuurissa. Hiphop syntyi osana afrikkalais- ja latinalaisamerikkalaisten nuorten katukulttuuria ja marginalisoinnin kokemuksia, ja siihen kuuluvat tyypillisesti MC:t eli räppärit, levyjä soittavat DJ:t, graffititaide sekä breakdance-tanssityyli.

DJ:t esiintyivät alun perin katubileiden keskushenkilöinä, mutta vähitellen tähän rooliin ja yleisön huudatukseen nousivat räppärit. Ensimmäisiä hiphop-bileitä järjesti jamaikalaislähtöinen DJ **Kool Herc** vuonna 1973, ja ensimmäisenä virallisena, laajempaa suosiota saaneena levytyksenä pidetään Sugarhill Gangin kappaletta ”Rapper’s Delight” vuodelta 1979.

Rapmusiikin juuret yltävät Länsi-Afrikan griottiperinteeseen eli suulliseen tarinankerrontaan ja orjien puuvillapelloille asti. Teknologiset innovaatiot, kuten boomboxit ja ”samplaaminen” eli valmiiden musiikkiteosten uudelleensovittaminen ja yhdisteleminen, mahdollistivat puolestaan rapissa uudenlaisten äänimaailmojen kehittymisen.

”Ehkä suomiräpissä on menty siihen pisteeseen, et nykysukupolvi ei oo ihan perillä näistä lähtökohdista. Moni valkoinen suomalainen räppäri ei koe antirasismia tai kannan ottamista omakseen. Ne kuitenkin harjottaa mustaa amerikkalaista kulttuuria, millä ne vaurastuu ja hyötyy. Nää epäkohdat särähtää ja häiritsee mua aina välillä. Ei olla tehty tarpeeks duunii ja selvitetty, mistä tää genre on lähtöisin, ja kuvitellaan, et suomiräppi on vain jokin oma genre, joka on syntynyt täällä.”

Omaa rasisminvastaista työtään jo vuosikausia tehnyt räppikonkari **Paleface** julkaisi keväällä 2023 *Autofiktio*-albumin, jolta löytyy myös kappale ”Valkoinen katse”. *White gaze* -käsitteen on tehnyt tunnetuksi kirjailija **Toni Morrison**. Se viittaa siihen, miten lukijaksi tai katsojaksi oletetaan aina valkoinen ihminen tai miten yhteiskunta laajemminkin toimii valkoisuuden normien pohjalta (vrt. *male gaze*, ’mieskatse’).

...kuten tataarit ja romanit, on uudempia, joita luonnehtii 1990-luvulla alkanut laajamittaisempi maahanmuutto ja uudet, täällä syntyneet sukupolvet. Heillä kaikilla on myös keskenään hyvin erilaisia kokemuksia ja historioita.

Koillis-Helsingin Tapulikaupungista kotoisin oleva romaniräppäri **Taisto Tapulist** avaa omia kokemuksiaan romaneiden syrjinnästä suomiräpissä. Hän nostaa esille esimerkiksi sen, miten romaneita ei usein päästetä hänen keikoilleen:

”Kun me ollaan keikoilla kierretty Suomea, totta kai myös romanit on halunnu tulla kattoon meitä, sellasetkin, joita mä en tunne. Mutta moni baari on sanonu, että mustalaiset ei saa tulla sisään. Niin on käyny monia kertoja. Mä oon aina nauranu sitä, et mustalainen on siel esiintymässä, mut kun mulla on tämmöset vaatteet (mustat farkut ja musta Nike-collegepaita), niin ne ei oo ajatellu sitä.”

Konkreettisten baarin ovien lisäksi voidaan tässä kohtaa nähdä yhteys myös yhteiskunnan symbolisiin oviin, jotka eivät kaikille aukene. Romaneita on asunut Suomessa jo vuosisatojen ajan, mutta yhä edelleen 2020-luvulla he kohtaavat syrjintää eri muodoissa.

Suomalaisuuden kyseenalaistamista – erityisesti etnisyyden, kansalaisuuden ja identiteetin kokemisen suhteen – on kohdannut myös esimerkiksi helsinkiläisräppäri **Nisa**, jonka vanhemmat ovat kotoisin Somaliasta. Hän kokee, että nimenomaan valkoisten suomalaisten kommentit ja asenteet ovat vaikuttaneet siihen, ettei hän ole lopulta kokenut voivansa kutsua itseään suomalaiseksi.

”Mä oon kasvanu ja syntyny täällä, so basically mä oon suomalainen. Mut mun on tosi vaikee sanoo, et mä oon suomalainen, koska sana suomalainen like, it’s white. Aina, kun joku kysyy, mist sä oot, mä selitän, että mä oon suomalainen, mut sit mä oon myös, et you know my parents are from Somalia, I’m Somali. Ettei uskalla niinku claim Finnishness.”

Koska suomalaisuus vertautuu monen mielessä yhä edelleen valkoisuuteen, ei Nisa koe voivansa omaksua sellaista suomalaisuutta. Vierailut vanhempien kotimaassa Somaliassa ovat kuitenkin antaneet hänelle myös uudenlaisia eväitä oman identiteetin käsittelyyn ja somalialaisuuden ja suomalaisuuden rinnakkaiseloon.

Toistuvasti eksotisoitu toinen

Toisaalta suomalaisuuteen liittyy joidenkin etnisten ryhmien kohdalla myös yhtäaikaista *pakkosuomalaistamista* ja toisaalta eksotisointia. Alkuperäiskansa saamelaisista ei tänäkään päivänä kerrota suomalaisissa koulukirjoissa juurikaan

vuosikymmeniä. Eräs viimeaikainen esimerkki tästä on räppäri **Uniikin** esittämä kappale ”Nunnuka lailaa” (2015), jonka musiikkivideolla esiintyy niin tekorumpu kuin shamaania esittävä ja stereotyyppisiä toistava hahmo. Uniikin kappale kierrättää ja toisintaa 1980-luvun lopulla ja -90-luvun alussa pyörineiden *Hymyhuulet*-, *Pulttibois*- ja *Manitbois*-televisiosarjojen saamelaisia rasistisesti esittäviä sketsejä.

Saamelaisartisti **Áilu Valle** avaa tunteuksiaan siitä, miltä tuntui jälleen kerran kohdata omaan alkuperäiskansaan liitettäviä rasistisia stereotyyppisiä populaarimusiikissa, tällä kertaa rapissa:

”Kun Uniikin biisin mainoskuvat tuli julki, mie mietin, että mikä helvetin juttu tää on. Mie laitoin jo sen yhden kuvan perusteella Facebookiin päivitystä, että nyt mennään pahasti metsään. Tää ei voi olla hyvä juttu. Olis kannattanu tarkistaa taustat.”

Vastapuheen kautta on kuitenkin mahdollista nähdä maailma toisin: Vallen samanniminen kappale, jonka Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto tilasi häneltä heti Uniikin teoksen ilmestymisen jälkeen, haastaa katsomaan asiaa nimenomaan saamelaisten omasta näkökulmasta ja puhuu stereotyyppisiä vastaan. Se rakentaa näkemyksiä monimuotoisesta, luonnonläheisestä saamelaisuudesta ja herättelee valtaväestöä oppimaan alkuperäiskansasta: ”Vai olisiko se sittenkään niinku luulit? Aijaa / Ei hättää, tule kuuntelemaan, ei tiedolla ole rajjaa”, Áilu Valle räppää.

Tulevaisuuden perhosvaikutukset

2020-luvulla näemme mediassa ja populaarikulttuurissa yhä enemmän muitakin kuin valkoisia valtaväestöön kuuluvia ihmisiä. Representaatio, eli jonkin ihmisryhmän esitystapa tai esittäminen, on yhä moninaisempaa. Se, mitä ja keitä näemme eri rooleissa yhteiskunnassa, vaikuttaa myös omalta osaltaan siihen, minkä koemme olevan mahdollista meille.

Myös räppärit voivat omalta osaltaan toimia roolimalleina uusille sukupolville. Kasvaessaan Viljakkalassa, Tampereen kupeessa, räppäri-laulaja **Jesse Markin** ei juurikaan kokenut samastumista tai löytänyt ”oman näköisiä” eli mustia ja ruskeita idoleita Suomessa. Esikuvat olivat alun perin nimenomaan musiikkiin ja musiikkivideoihin keskittyvän Music Televisionin räppivideoilla.

Kohdatessaan kerran nuoren faninsa metrossa Markin tajusi omakohtaisesti, että Suomessa on vihdoinkin päästy siihen tilanteeseen, että mustia ja ruskeita esikuvia on myös Suomessa:

Identiteettien moninaisuus, limittäisyys ja päällekkäisyys luonnehtii monen kirjassa esiintyvän artistin kokemusta. Kuten Nisankin esimerkki yllä korosti, ollaan *sekä* täältä *että* sieltä, riippuen kontekstista. Kulttuurintutkija ja teoreetikko **Homi K. Bhabha** onkin puhunut kulttuurien välisestä kolmannesta tilasta (*third space*), jota luonnehtii hybridisyys eli kulttuurien sekoittuminen, monimuotoisuus ja liikkuvuus.

Rapmusiikki voidaan nähdä tällaisena yhdistävänä ja ikään kuin kulttuurien välisenä tilana ja kielenä monelle nuorelle. Jamaikalais-suomalainen räppäri **Diison** korostaakin sen merkitystä kaveriporukoita yhteensitovana tekijänä, erityisesti pääkaupunkiseudulla:

"Rap-musiikin rooli tässä on se, että se voi vaikuttaa nuoriin niin, että ne kokee olevansa samaa kulttuuria, vaikka ne on erinäköisiä. Eikä sitä enää ihmetellä, vaan tilanne normalisoituu. Musta tuntuu, että nykyään nuoret vähemmän erittelee esimerkiksi somalikavereita ja muita kavereita. On vaan kavereita. On yhteinen musiikkimaku ja yhteinen slangi."

Tamperelainen räppäri **Pajafella** jatkaa samoilla linjoilla. Hän näkee musiikin ylipäättään vahvana vaikutuskeinona ja muutoksen mahdollistajana.

"Jos joku tänään kuulee mun biisin, se voi vaikuttaa siihen vielä tulevaisuudessa. Se on sellanen butterfly effect, että joku saa oman idean sen perusteella, mitä se kuuli jossain, ja 20 vuoden päästä se voi muuttaa koko maailmaa. Sitä ei voi ikinä tietää."

Suomalaisuuden monimuotoistuesssa rapmusiikki voi toimia avaimena erilaisiin kokemuksiin ja identiteetteihin. Omalta osaltaan se voi välittää ja rakentaa – niin sanoituksissa kuin artistien kannanotoissakin – suvaitsevaisempaa ja rasisminvastaisempaa tulevaisuutta. Ainakin jos osaa katsoa yli huolipuheen ja moraalipaniikin, jota viimeaikaiset mediakuvastot ovat olleet tulvillaan.

Artistisitaatit ovat kirjasta Westinen, Elina (2023). Aina ollu tääl. Suomiräp 4.0. Helsinki: Johnny Kniga.

Kirjallisuus

Bhabha, Homi K. 1994. The Location of Culture. London: Routledge.

ειρήνη και αλληλεγγύη η διακουλτούρα. ΠΕΙΣΗΠΚΙ. ΚΟΥΠΟΥΣ.

Paleface (oik. Karri Miettinen) & Esa Salminen (2019). Kolmetoista kertaa kovempi. Räppäriin käsikirja. Helsinki: Like.

Rose, Tricia 1994. Black Noise. Rap Music and Black Culture in Contemporary America. University Press of New England, Hanover, NH.

Kuvat: bannerikuva [flows2000 / mid80showwedo](#) (lisenssillä [CC BY-SA 2.0](#)). Muut kuvat järjestyksessä [Po Sing Tew / Kari Faux](#) (lisenssillä [CC BY-NC-SA 2.0](#)), [Andy LoPresto / SoulStice & GMG Trio @ Frederick 80](#) (lisenssillä [CC BY-NC 2.0](#)), [Piano Piano! / Sugarhill Gang - Rapper's Delight Long & Short Version 7inch Single](#) (lisenssillä [CC BY 2.0](#)), [Daniel Lobo / Martha Cooper \(The Hip Hop Files\) by Stranger Crew](#) (lisenssillä [CC BY 2.0](#)) ja [feureau / MTV - Music Television ad from the 80s](#) (lisenssillä [CC-BY-NC-SA 2.0](#)).

Jaa 4

Share

Twiittaa

Kirjoittaja

ELINA WESTINEN

Elina Westinen on tutkija Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella, Jyväskylän yliopistossa. Parhaillaan hän työskentelee MUSICONNECT-projektissa, jossa tutkitaan musiikin roolia ja merkityksiä nuorten elämässä. Hän on tutkinut laajasti suomalaista rap-musiikkia ja toimii myös Hiphop Suomessa - tutkimusverkoston puheenjohtajana. Hänen teoksensa *Aina ollu tääl. Suomiräp 4.0* ilmestyi helmikuussa 2023.

Instagram: [elelwest](#)

Lue seuraavaksi

Hoivan poliittista ja taloudellista merkitystä ei ymmärretä tarpeeksi suomalaisessa politiikka-keskustelussa

Kirjoittajalta [Tiina Vaittinen](#) | 9.12.2022

Mikä Ilmiö?

Ilmiö on sosiologinen media, joka popularisoi tutkimusta ja tarjoaa uusia tapoja ajatella yhteiskuntaa.

[Lue lisää.](#)

Avainsanat

aktivismi arki demokratia
ensitreffit alttarilla eriarvoisuus historia
hoiva jäte kansalaisyhteiskunta
kansanterveys kapitalismi katsottua
kommentti korona koulu koulutus kulttuuri
kuluttaminen lapset lisääntyminen luokka
maahanmuutto mielenterveys nuoret
parisuhde perhe pitkät poikkeustila
politiikka sosiaalinen media sosiologia
sosiologia valokeilassa sukupuoli talous

nuoreimmat

Suomirapin ja suomalaisuuden moninaisuudesta

15.6.2023

Väliaikaiskäyttäjien hankala asema

Yksin matkustavat naiset vastustavat sosiaalisia normeja

9.5.2023

Toimitus

toimitus@ilmiomedia.fi

Facebookissa

ISSN 2489-9402

Twitterissä

Instagramissa

LinkedInissä

Ilmiö - sosi...

@Ilmio... · 2t

Kiinnostaako [#rapmusiikki](#)?

Et ole ainut! Ilmiön kesän pienoisteema on [#rap](#).

Ensimmäisessä julkaisussa [#raptohtori](#) Elina Westinen

käsittelee suomirapia suomalaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden kautta.

[ilmiomedia.fi](#)